

STILSTAAN

bij voortgang

Begeleiding van jongeren met
een functiebepmerking in het
middelbaar beroepsonderwijs

CrossOver

Colofon

Stilstaan bij voortgang

Begeleiding van jongeren met een functiebeperking in het middelbaar beroepsonderwijs.

© Kenniscentrum CrossOver, Utrecht 2007

De citaten uit dit boekje zijn afkomstig uit diverse interviews en chatsessies met mensen uit de wereld van de ROC's. In de tekst gaat het steeds over 'hij' en 'zijn'. Daarmee bedoelen we natuurlijk ook 'zij' en 'haar'.

Auteurs

Brigitte van Lierop en Enid Reichrath
iRV, Kenniscentrum voor Revalidatie en
Handicap, Hoensbroek

Tekstadviezen

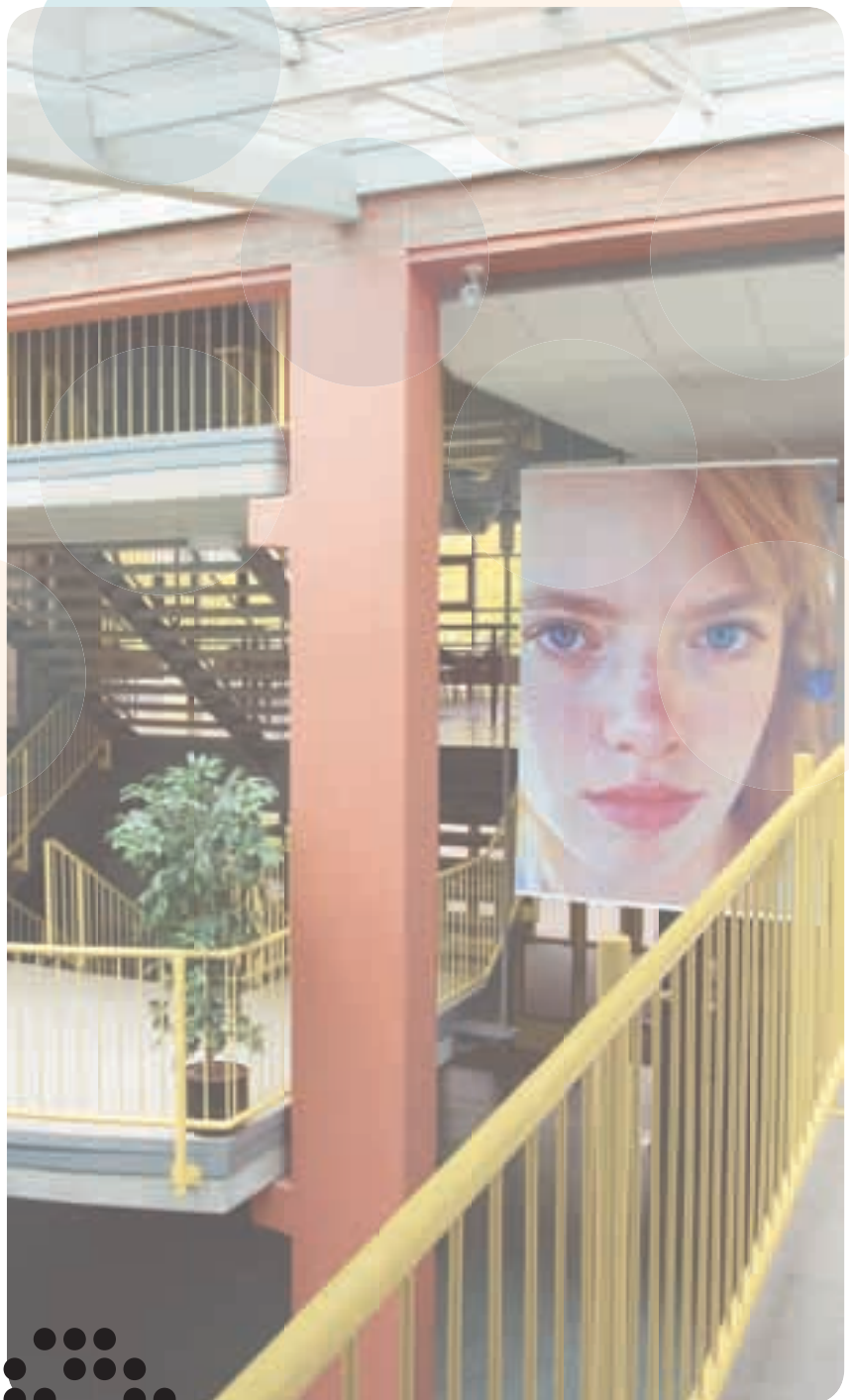
Lex Boezeman, Utrecht

Ontwerp en opmaak

Tom Bongers, Creanza Media

Druk

Creanza Print, Eindhoven

maatwerk is belangrijk

In ons ROC gaan we steeds meer uit van de loopbaan van de individuele deelnemer, ook als hij een functiebeperking heeft. Dat is overigens makkelijker gezegd dan gedaan, omdat deze deelnemer vaak moeilijker zijn eigen verantwoordelijkheid kan nemen.

De docenten beseffen steeds meer dat maatwerk belangrijk is, ze passen dit ook steeds vaker toe. Maar we hebben her en der nog te maken met tradities, zoals een schools systeem dat niet flexibel is als het gaat om begeleiding en creatieve oplossingen. Hierdoor staat het bieden van maatwerk onder druk.

We moeten daar als CvB steeds alert op blijven.

Lid College van Bestuur

Wat, hoe en waarom?

Op weg naar meer onderwijsparticipatie

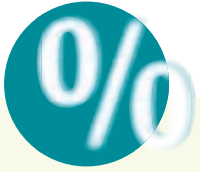
Sinds de jaren negentig van de vorige eeuw wordt in het reguliere middelbaar beroepsonderwijs zeer actief gewerkt aan de onderwijsparticipatie van jongeren met een functiebeperking. De resultaten van dit actieve beleid zijn op ieder Regionaal Opleidingen Centrum (ROC) zichtbaar. Zo zijn er steunpunten Handicap en Studie gekomen, maar ook is intern op alle niveaus gewerkt aan de ondersteuning van de opleidingscarrière van de jongere met een functiebeperking.

In dit boekje wordt de stand van zaken beschreven. Tijdens ons onderzoek zijn we ook tegen zaken aangelopen die voor verbetering vatbaar zijn. ROC's kunnen dat zelf oppakken, individueel of sectorbreed. Maar er zijn ook andere actoren die daar een actieve rol in kunnen spelen, zoals beleidsmakers, onderzoekers, overheden en politici.

Zo compleet mogelijk

In 2006 is binnen vier ROC's uitgebreid geïnventariseerd wat de de state-of-the-art is als het gaat om de begeleiding van jongeren met een functiebeperking in het middelbaar beroepsonderwijs. Daarbij zijn verschillende instrumenten gebruikt om het beeld zo compleet mogelijk te krijgen: een schriftelijke vragenlijst, chatsessies met leerlingen en groepsinterviews met leden van colleges van bestuur, begeleiders van het steunpunt Handicap en Studie, docenten en soms andere betrokkenen.

De bevindingen van het onderzoek zijn teruggekoppeld naar het bredere werkveld via het Platform Gehandicapt MBO. Leden van dit platform hebben waar nodig suggesties gedaan voor wijzigingen en/of aanvullingen. Daarmee is er veel draagvlak voor de conclusies en aanbevelingen die u in dit boekje kunt lezen.

FEITEN+CIJFERS

Hoeveel?

Om hoeveel jongeren gaat het?

De schattingen van het aantal jongeren met een functiebeperking binnen een ROC lopen sterk uiteen. Getallen zijn bekend van 300 geregistreerde jongeren met een functiebeperking op de 11.000 (3%) en 700 jongeren op de 30.000 (2%) versus 750 jongeren op de 13.000 jongeren (6%). Deze verschillen hebben onder meer te maken met de wet op de privacy: deelnemers zijn namelijk niet verplicht om hun functiebeperking of handicap te melden. Ook verschillen in definitieproblemen spelen een rol. In totaal schat men dat het om ruim 25.000 jongeren met een functiebeperking gaat.

Een zeer breed scala

De functiebeperkingen van de geregistreerde jongeren zijn zeer divers. Het kan gaan om chronische ziekten als astma, reuma en epilepsie, progressieve neurologische aandoeningen (denk hierbij aan progressieve spierziekten of hersenletsel), stabiele fysieke aandoeningen als een amputatie of een dwarslaesie. Ze kunnen blind zijn of slechtziend, doof of slechthorend, gedragsproblemen hebben (Borderline persoonlijkheidsstoornis, schizofrenie, ADHD) of stoornissen in het autistisch spectrum (PDD-NOS). Ook zijn er jongeren met leerproblemen vanwege bijvoorbeeld dyslexie. Kortom, een zeer breed scala aan problematieken.

van vele markten thuis

Docenten hebben in het ROC met een zeer gedifferentieerde leerlingen-populatie te maken. Werkelijk van alles kan hij samen in één groep aantreffen. Diverse jongeren met een functiebeperking, jongeren uit multi-probleem gezinnen, jongeren met analfabete allochtone ouders. Dat is ook geen sinecure hoor, daar moet je als docent echt veel voor in huis hebben.

Niet-zichtbare functiebeperkingen kun je bijvoorbeeld niet altijd herkennen bij de intake. Dan kan het een moeizaam traject worden, ook omdat jongeren daar zelf niets over zeggen. Het is dus steeds zaak om in deskundigheidsbevordering te investeren bij die docenten die het ook kunnen en die het in hun vingers hebben.

De unitdirecteur

ROC's in alle soorten en maten

Anno 2007 zijn er in Nederland 43 reguliere Regionale Opleidingen Centra. De grootte van de ROC's loopt uiteen van 2000 tot 30.000 deelnemers, gemiddeld zijn het er 10.000. Een gemiddeld ROC heeft ongeveer 450 docenten in dienst, die met hun onderwijs direct te maken hebben met de jongeren met een functiebeperking.

Een Regionaal Opleidingen Centrum heeft veelal een groot aantal locaties waar het beroepsonderwijs wordt verzorgd. De begeleiding van deelnemers met problemen wordt veelal centraal gecoördineerd en, afhankelijk van het beleid van de instelling, al dan niet op locatie uitgevoerd. Vaak levert die dislocatie voor jongeren met een beperking problemen op, soms ook niet.

Naast reguliere ROC's kennen we ook speciaal beroepsonderwijs. Het speciaal beroepsonderwijs is gericht op deelnemers die vanwege de gevolgen van hun functiebeperking niet in staat zijn om regulier beroepsonderwijs te volgen. De begeleiding van mensen met een functiebeperking staat bij hen centraal. Deze brochure richt zich op de begeleiding van jongeren met een functiebeperking in het reguliere beroepsonderwijs.

laagdrempelig en toegankelijk

Gelukkig valt met het met de dislocatie bij ons wel mee; we hebben nu een groot hoofdgebouw en enkele units zitten in gebouwen in de buurt. Met de komst van de nieuwbouw voldoen we aan de eis van een goede fysieke toegankelijkheid. Zo laagdrempelig mogelijk, letterlijk en figuurlijk. Er zijn ook voldoende kleine ruimtes, waar je gemakkelijk met een deelnemer een gesprekje kan voeren, ook als het even niet zo lekker met 'm gaat.

De leerlingbegeleider en verhuiscoördinator

Een goede intake!

voorzien in een behoefte

Het is van belang om te investeren in continuïteit en kwaliteit, zeker als het om deskundigheidsbevordering gaat. De landelijke studiedagen van het Platform Gehandicapten MBO zijn daar uitstekend geschikt voor. Op deze dagen kunnen leden actuele en relevante kennis en ontwikkelingen vergaren en uitwisselen. Van elkaar, met elkaar, door elkaar. Een keur uit de thema's van de afgelopen tijd: het opleiden van moeilijke lerenden, deelnemers met dyslexie, deelnemers met psychische handicaps, ADHD, aan autisme verwante stoornissen, niet-aangeboren hersenletsel, het opleiden van visueel en auditief beperkten, voorzieningen en financiering. Die thema's zorgen voor een grote praktijkrelevantie van die studiedagen.

Bestuurder beroepsonderwijs

Het belang van een goede intake

Het zal duidelijk zijn dat functiebeperkingen ingrijpende gevolgen kunnen hebben op het functioneren van deze deelnemers op school, tijdens de les en in de beroepspraktijkvorming (BPV). De beperkingen kunnen invloed hebben op de keuze van de beroepsrichting, het leerproces, op de sociale interactie, op de infrastructuur in het onderwijsgebouw en op de wijze waarop het onderwijs en de examinering worden verzorgd.

De begeleiding van de jongere met een functiebeperking start al op het moment dat hij zich aanmeldt voor een opleiding aan het ROC. De deelnemers zijn doorgaans afkomstig van het reguliere voortgezet onderwijs, het praktijkonderwijs of het voortgezet speciaal onderwijs (VSO). Iedere potentiële deelnemer krijgt een intakegesprek. In feite is dat de eerste stap in de begeleiding.

De overgang van het voortgezet onderwijs naar een middelbare beroepsopleiding verloopt niet zonder slag of stoot, zeker niet voor jongeren met een functiebeperking. Ze moeten wennen aan de nieuwe situatie, waarin ze allerlei zaken zelf moeten regelen. Zoals de toegang tot een gebouw of inhaallessen als ze een tijdje niet naar school kunnen. Daarnaast worden ze vaak pas in een laat stadium geconfronteerd met de kloof tussen datgene wat zij als jongere kunnen en datgene wat de arbeidsmarkt vraagt.

niet tussen wal en schip

Soms worden oneigenlijke eisen aan deze jongeren gesteld. Dat doen mensen uit hun naaste omgeving, hun ouders, wij als school of zij maken het zichzelf moeilijk. Daar moet je echt ontzettend alert op zijn. In een aantal gevallen zijn de problemen dermate groot dat ze maar niet meer naar school gaan, tijdelijk of definitief. Goede voorlichting is dus essentieel, ook direct aan het begin van de rit.

Docent ROC

Zo vroeg mogelijk en zo deskundig mogelijk

Bij een jongere met een functiebeperking is niet altijd duidelijk welke consequenties de beperking voor een specifieke opleiding heeft. Het is belangrijk om zo vroeg mogelijk in te spelen op de problematiek van de individuele deelnemer, in relatie tot opleiding en beroepswens. De kans op een succesvolle ROC-carrière voor de jongere met een functiebeperking, en daarna de kans op duurzame arbeid wordt hierdoor groter.

Uit de interviews blijkt dat de intake in het algemeen niets of, in het gunstigste geval weinig weten wat een functiebeperking kan betekenen voor het volgen van onderwijs en beroepskeuze. Daarom is niet alleen een intake in een vroeg stadium cruciaal, maar ook de deskundigheid om goede keuzes te maken en adequate begeleiding te geven. Intakers moeten rekening houden met het maximaal haalbare voor deze jongeren. Daarmee kunnen teleurstellingen en mogelijke uitval worden voorkomen.

In veel gevallen wordt er relatief weinig tijd voor de intake vrijgemaakt. Niet opzettelijk, maar noodgedwongen. De intake vindt bijvoorbeeld plaats in een van de drukste periodes van het jaar, er moeten heel veel intakes tegelijkertijd plaatsvinden en ze worden uitgevoerd door vakdocenten die daar geen speciale training of cursus voor gevolgd hebben. Betrokkenen zien zelf ook de problemen die een kwalitatief onvoldoende intake met zich meebrengt.

Good practice

Er is een ROC dat de volgende rij diensten aanbiedt bij aanmelding:

- Aangepaste examens
- Hulplessen
- Keuzebegeleiding
- Schoolmaatschappelijk werk
- Servicepunt allochtonen
- Steunpunt Studie & Handicap
- Studie en topsport

Bij dit ROC is het helemaal niet vreemd als een leerling om steun vraagt vanwege zijn handicap. De drempel om steun te vragen wordt daarmee een heel stuk lager.

Good practices

Voorbeeld 1

Leerlingen uit het Praktijkonderwijs worden bij wijze van proef op het ROC toegelaten zonder ze als leerling in te schrijven. Wanneer de Praktijkschool op basis van de eigen ervaringen en/of op basis van een dergelijke proef (bijvoorbeeld van een jaar) adviseert dat de leerling het ROC aan zal kunnen, neemt het ROC de leerling aan en schrijft hem in.

Voorbeeld 2

Digitale dossiers zorgen voor eenvoudige en eenduidige informatieoverdracht over leerlingen rondom de inzet van hulp en ondersteuning. Het basisonderwijs werkt samen met het voortgezet onderwijs, ROC, jeugdzorg en de gemeenten. Deze partijen hebben toegang tot deze digitale dossiers, waardoor niet overal apart een dossier aangelegd hoeft te worden.

Tijdige overdracht van de benodigde informatie maakt het makkelijker om de begeleiding en ondersteuning optimaal en zo mogelijk op maat in te zetten.

'Ik zeg het niet'

Een punt van aandacht waar de ROC's zelf weinig invloed op hebben, is de neiging van jongeren om te verzwijgen dat 'er iets aan de hand is' dat van invloed kan zijn op hun schoolloopbaan. Dat maakt het lastig om bij de intake een zo compleet mogelijk beeld te krijgen. Overigens hebben de jongeren en hun ouders hier ook een eigen verantwoordelijkheid in.

ACTIE

De professionalisering van de intake is een belangrijk speerpunt. Het zou ook hoog op de prioriteitenagenda van de Colleges van Bestuur van ROC's moeten staan ter voorkoming van vroegtijdige uitval. ROC's kunnen gezamenlijk werken aan de optimalisering van de intake, want er zijn her en der al hele goede ervaringen mee opgedaan.

Niet opnieuw het wiel uitvinden

De overdracht van de vooropleiding naar het ROC verloopt ook niet altijd even soepel, zo blijkt. Met name voor jongeren met een functiebeperking blijken de problemen groot. De opgebouwde kennis en expertise binnen de voorgaande onderwijsinstelling gaat veelal verloren en in het vervolgonderwijs moet derhalve 'het warm water opnieuw uit worden gevonden', zoals onze zuiderburen dat zo mooi zeggen.

weten dat het kàn

“Eerst klein beginnen samen met een paar VMBO-scholen. Als die overdracht goed werkt, betrek je er steeds meer toeleverende scholen bij. Dat succes maken we meetbaar en dragen we uit. Digitale uitwisseling is iets waar mensen niet veel van merken. Door het uit te dragen kun je ze beter overtuigen van het nut en de noodzaak.

Unitdirecteur Zorg

Bundeling en registratie

Het is belangrijk om alle informatie zo goed mogelijk te bundelen en te registreren. Beleid kan alleen worden gemaakt wanneer alle relevante data beschikbaar zijn. Een goede registratie voorkomt ook problemen tijdens de onderwijsloopbaan. Een dergelijke centrale registratie op dit terrein is er vaak nog niet. Diegenen die wél een dergelijk centraal registratiesysteem hebben, maken daarbij de kanttekening dat dit systeem nog wel voor verbetering vatbaar is. Deskundige externe begeleiding is vaak noodzakelijk.

ACTIE

“Een adequate begeleiding bij studie-, school- en beroepskeuze, een betere aansluiting tussen VMBO en MBO en een intensievere aanpak van risicodelnemers spelen een belangrijke rol.” Dat zei Margo Vliegthart, voorzitter van de MBO Raad, in haar toespraak tijdens het landelijk congres Voortijdig schoolverlaten in Rotterdam op 11 oktober 2006. Door het delen van de reeds bestaande good practices kunnen snel goede oplossingen worden gecreëerd en geïmplementeerd.

Eenmaal binnen op het ROC

De kwaliteit van de begeleiding hangt samen met de manier waarop de interne begeleidings- en verwijzingsstructuur is vormgegeven, de samenwerking met externe partijen verloopt, de professionaliteit van docenten en begeleiders en de wijze waarop de ondersteuning richting beroepspraktijkvorming (stage) en de voorbereiding op toekomstig werk plaatsvindt.

Begeleiding en verwijzing

Jongeren met een functiebeperking die al wat langer meelopen, weten hun weg in de noodzakelijke begeleiding veelal wel te vinden. Dit heeft volgens de jongeren aan de chatsessies toch enige tijd geduurd. De aanwezigheid van een steunpunt of een servicepunt was hen in eerste instantie niet bekend. Men verwacht dat ze zelf hun weg zoeken en dat ze zelf aan de bel trekken als er dingen geregeld moeten worden of wanneer ze extra zaken nodig hebben. Wanneer wél bekend is waar deelnemers met hun vragen terecht kunnen, verloopt het verkrijgen van de benodigde begeleiding of de benodigde voorzieningen lang niet altijd naar tevredenheid.

Een ander punt betreft de concrete invulling van de ondersteuning. De jongeren in de chatsessies vinden dat daarbij onvoldoende maatwerk wordt geleverd. Ze zijn wel van mening dat er veel goede wil is om dingen goed te regelen. Het probleem zit 'm meer in het gebrek aan de hiervoor beschikbare tijd die zij bij hun mentoren ervaren.

zelf uitzoeken

Je moet zelf je weg zoeken om ondersteuning te krijgen. Je moet ook veel zelf uitzoeken. De school regelt weinig; als deelnemer moet je er zelf voor zorgen dat docenten op de hoogte worden gesteld van wat je wel en wat je niet kunt. Stagebedrijven willen ons in eerste instantie niet aannemen. Maar wanneer ze horen dat er ondersteuning mogelijk is, bijvoorbeeld van een ambulante begeleider, dan gaat het beter. Zaken moeten beter georganiseerd worden, zodat je niet afhankelijk bent van de goede wil van een docent of begeleider. Mijn mentor is echt een toffe peer die veel voor me wil doen. Maar hij heeft nauwelijks tijd voor me.

De deelnemer

te weinig tijd voor begeleiding

Voor deelnemers is het niet altijd even duidelijk wie nu hun eerste aanspreekpunt is. Veelal stappen ze als eerste naar een docent wanneer ze iets nodig hebben. Ze bespreken hun belemmeringen met hun mentor, leerlingbegeleider of docent. Het is allemaal nogal willekeurig geregeld met de organisatie rondom deelnemers met een functiebeperking. In de praktijk levert dit ook ernstige problemen op, want de medewerker Scholing en Handicap besteedt veel meer tijd aan zijn werk dan het beperkt aantal uren dat hij ervoor heeft.

Projectleider Dienst Onderwijs

Nog niet synchron

Dankzij intensief beleid van de afgelopen jaren is de basis voor een goede begeleidings- en verwijzingsstructuur wel aanwezig, maar de praktijk van alledag loopt daar niet altijd mee in de pas.

Vaak blijkt het voor de 'werkvloer' onduidelijk welke medewerkers waarvoor verantwoordelijk zijn, welke steun nodig is en waar men de benodigde expertise vandaan kan halen (binnen of buiten het ROC). De brede invoering in de organisatie van de bestaande begeleidings- en verwijzingsstructuren zien de ROC's uit het onderzoek derhalve als een punt waar nog wel het een en ander aan te verbeteren valt.

Een ander concreet aangrijpingspunt betreft de overdracht van informatie van de 'intaker' naar de docent en naar de begeleider. Deze is weliswaar vaak in documenten beschreven, maar de concrete uitvoering ervan is zeker voor verbetering vatbaar.

ACTIE

De betrokken ROC's willen een duidelijkere begeleidings- en verwijzingsstructuur. Doorslaggevend zijn de communicatie rondom de structuur, een breed draagvlak onder docenten en facilitering van de mogelijkheden voor verwijzing en begeleiding. Samen met andere ROC's kunnen ze een goed werkende structuur in de praktijk ontwikkelen.

EENMAAL BINNEN...

ACTIE

Er is veelal voldoende expertise in een ROC aanwezig is om de jongeren op een adequate wijze te begeleiden. Punten van aandacht: de beschikbare formatie (fte's) en de effectiviteit en de efficiëntie van de organisatie van de ondersteuning. Ook als het om monitoring, evaluatie en verbeteracties gaat. Wanneer ROC's hierin elkaar zouden ondersteunen, kunnen ze dit met de eigen kennis en expertise prima vormgeven.

Begeleiding in alle soorten en maten

Bij de vier ROC's uit het onderzoek blijken de volgende vormen van begeleiding structureel aanwezig:

- een studieadviseur;
- een loopbaanadviseur;
- een mentoraat;
- een stagebegeleider of BPV-begeleider;
- een medewerker steunpunt of Jongerenservice;
- een studentpsycholoog.

Daarnaast wordt op afroep gebruik gemaakt van bijvoorbeeld een remedial teacher, een maatschappelijk werker, een dyslexiedeskundige. Sinds 2006 is daar vanuit het ministerie van OCW ook een systeem van leerlinggebonden financiering (het 'rugzakje') voor in het leven geroepen, waaruit dit soort diensten betaald kunnen worden.

Elke deelnemer krijgt structureel een mentor of loopbaanbegeleider toegewezen, maar uit de interviews op de ROC's blijkt dat passend maatwerk een lastige kwestie met veel haken en ogen is.

De overige begeleiding en ondersteuning die wordt geboden aan jongeren met beperkingen is ad hoc en kan bestaan uit de volgende diensten:

- aangepaste of alternatieve examens;
- alternatieve opdrachten;
- aangepast of alternatief lesmateriaal;
- aangepast lesrooster of lestijden;
- regelen toegankelijke onderwijsruimten;
- uitleen van hulpmiddelen;
- aangepast meubilair;
- het vinden van geschikte stageplaatsen, BPV-plaatsen, leerbedrijven;
- koppeling van een ambulante begeleider aan de jongere, via de leerlinggebonden financiering (het 'rugzakje').

Onderwijs op afstand, via internet of andere media, komt nog nauwelijks voor.

ACTIE

Het is aan te bevelen dat Colleges van Bestuur onderling hun beleidsprioriteiten uitwisselen, waarbij de eigen best practices als uitgangspunt voor te ontwikkelen structuren kunnen dienen. Zo kan goed beleid voor structurele samenwerking worden ontwikkeld, geïmplementeerd en geborgd.

van begin tot eind betrokken

Als mentor ben ik het eerste aanspreekpunt voor de deelnemer. Ik heb intensief contact met hem, help hem, spreek hem aan op zijn gedrag. Deze taak combineer ik met onderwijsgevende activiteiten binnen de unit. Ik begeleid dit jaar 15 deelnemers, vooral in de vorm van reflectie-uren en individuele gesprekken, inclusief de sociaal-emotionele en psychosociale onderwerpen. Ik ben bij voorkeur de hele schoolloopbaan gekoppeld aan een deelnemer, vanaf de intake tot het allerlaatste BPV-gesprek. Maar de beschikbare tijd en financiën blijven daar ver bij achter, helaas.

De mentor

Samenwerking

ROC's werken samen met partijen als het REC (Regionaal Expertise Centrum), de GGz, Bureau Jeugdzorg, maatschappelijk werk en UWV, veelal in de vorm van een Zorgadvies Team (ZAT). De ROC's werken eveneens in meer of mindere mate samen met partijen als gemeenten, ICT-deskundigen, psychologische hulpverlening en dyslexiedeskundigen. Via deze samenwerking met regionale partijen, soms over gemeente- en provinciegrenzen heen, kan volgens hen goed worden voorzien in de ondersteuningsbehoeften van de jongeren met functiebeperkingen.

De samenwerking vindt echter veelal ad hoc plaats en dat kost steeds veel tijd. Formele structurele samenwerking is nog lang niet overal (voldoende) vormgegeven. Veel ROC's worstelen in die zin met het vormgeven van de samenwerking met externe organisaties.

Beroepspraktijkvorming (BPV)

Jongeren met een beperking kunnen maar moeilijk aan een stageplaats komen, de welwillende bedrijven niet te na gesproken natuurlijk.

De docenten en begeleiders die betrokken zijn bij het vinden en het behouden van een geschikte stageplaats hebben hiervoor een beperkt aantal uren beschikbaar. In de praktijk blijken deze uren voldoende bij het vinden van een 'normale' stageplaats. Wanneer echter speciale zaken gaan spelen, zoals aanpassingen op de werkplek en andere noodzakelijke veranderingen, kost het vinden van een geschikte plaats meteen veel meer tijd.

ACTIE

ROC's kunnen werkgevers en stagebegeleiders goed informeren over de concrete betekenis van de functiebeperking in het functioneren op de werkplek. Werkgevers willen weten waar ze aan beginnen en waar ze rekening mee moeten houden. De expertise op dit terrein hebben de ROC's voor een groot deel zelf in huis. ROC's kunnen ook van elkaar leren, elkaar ondersteunen en stimuleren. Ook de job-coachorganisaties kunnen hier een belangrijke rol in spelen.

Omgaan met functiebeperkingen

De deskundigheid van met name de docenten is een heikel punt voor de jongeren met een functiebeperking. Zij ervaren dit regelmatig aan den lijve. Naar de mening van de deelnemers hebben de docenten niet alleen weinig kennis, maar ook weinig begrip voor de beperkingen die zij ondervinden. Zij ervaren dit als een behoorlijke belemmering voor hun functioneren op het ROC.

ACTIE

Het is goed als docenten concrete handvatten krijgen, zodat ze weten wat ze moeten doen in bepaalde situaties. Hierbij wordt het belang van kennisontwikkeling rondom de niet-zichtbare beperkingen genoemd, zoals autisme en ADHD. Zeker in relatie tot de problematiek rondom de huidige intake is deze deskundigheidsbevordering van groot belang. Dat geldt ook voor uitbreiding van het didactisch repertoire van docenten.

Ook de ROC's zelf erkennen dat op dit moment nog veel docenten onvoldoende toegerust zijn om met de zeer diverse functiebeperkingen van jongeren om te gaan. Het blijkt ook moeilijk om daar handzame informatie over te vinden. Gelukkig komen er steeds meer websites die deze bronnen snel en makkelijk toegankelijk maken (aan het einde van dit boekje vindt u een aantal nuttige links).

wat moet eerst?

Aan de deelnemende ROC's is gevraagd welke verbeterpunten zij meteen willen aanpakken:

- De deskundigheidsbevordering van docenten en loopbaanbegeleiders.
- Het verbeteren van de intake.
- Creëren van geschikte stageplaatsen.
- Uitbreiding van de structurele samenwerking met externe partijen.
- Deskundigheidsbevordering van het Steunpunt, i.c. de verwijzings- en begeleidingsstructuur.

Good practice

In een aantal ROC's wordt:

- het team van docenten in de gelegenheid gesteld een opleiding te volgen om expertise te verwerven;
- een cursus aangeboden inzake het signaleren van jongeren met vooral de niet-zichtbare problematiek, zoals bijvoorbeeld bij ADHD en aan autisme verwante stoornissen;
- geïnvesteerd in competentieontwikkeling van intakers en (traject)begeleiders;
- via het intranet een document beschikbaar gesteld voor docenten inzake de omgang met jongeren met een functiebeperking;
- via driejarige samenwerking met een hoge school de deskundigheidsbevordering van docenten vormgegeven;
- een reeks brochures aangeboden aan docenten en praktijkbegeleiders in het kader van begeleid leren. Deze brochures bevatten concrete tips, informatie en advies over jongeren met diverse emotionele, leer- of gedragsproblemen.

informatieve sites

www.kenniscentrumcrossover.nl

Crossover wil de arbeidskansen verbeteren van jongeren met gezondheidsproblemen en met leerproblemen. De kerntaken van Crossover zijn informatie bundelen, kennisdeling stimuleren en vernieuwingen aanjagen.

Het kenniscentrum is in de eerste plaats bedoeld voor jongeren en hun ouders. Daarnaast richt Crossover zich op professionals die werken in het onderwijs, de zorg en de reïntegratiedienstverlening, en op werkgevers.

www.deuitdagingvoor.nl

Een site over de beeldvorming van mensen met een handicap, chronische ziekte, psychische of psychiatrische aandoening. Met forum en discussiepagina's.

www.werkenmeteenbeperking.nl

Dit is een site voor jongeren en werkgevers. Voor jongeren staan er boekjes op de site als steun voor het zoekproces naar werk. Er zijn dertien verschillende boekjes, gericht op dertien verschillende aandoeningen of handicaps. Voor werkgevers, jongeren, reïntegratieconsulenten zijn er brochures waarin staat beschreven wat het betekent voor de werksituatie om met een bepaalde beperking te werken.

Er zijn dertien verschillende brochures, gericht op dertien verschillende aandoeningen of handicaps.

www.platformgehandicaptenmbo.kennisnet.nl

Het Platform Gehandicapten MBO wil de toegankelijkheid van educatie en beroeps- onderwijs voor deelnemers met een handicap of chronische ziekte vergroten door middel van deskundigheidsbevordering van de leden en door belangenbehartiging. De landelijke activiteiten vormen een wisselwerking met de activiteiten van de regionale netwerken gehandicapten.

www.rugzakinmbo.nl

Sinds 1 januari 2006 geldt de leerlinggebonden financiering (LGF) ook voor het middelbaar beroeps onderwijs. Deze website is speciaal bedoeld voor MBO-instellingen, Regionale Expertise Centra (REC's) en scholen voor speciaal onderwijs die te maken krijgen met LGF in het mbo. Deelnemers en hun ouders vinden informatie op de website www.oudersenrugzak.nl.

www.minocw.nl/rugzakje/algemeen.html

Zeer informatieve subsite van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap over het 'rugzakje'. Kinderen die niet terecht kunnen in het reguliere onderwijs kunnen naar het (voortgezet) speciaal onderwijs. Of zij kunnen met een rugzakje (leerlinggebonden financiering) toch deelnemen op de 'gewone' school in de buurt.

www.reacollegenederland.nl www.eega.nl

REA College Nederland en EEGA vormen samen de REA-instituten. Jaarlijks scholen de REA-instituten ruim 1000 arbeidsgehandicapten, waarvoor na afronding van de opleiding een op maat gesneden arbeidsplaats wordt gezocht. De (vangnet)expertise bestaat uit arbeidsgerichte beroepsopleidingen, startkwalificaties, assessments, trainingen en begeleiding bij het vinden van werk aan vooral de snel in omvang toenemende groep van vroeg- en jonggehandicapten (Wajongers).

www.wecraad.nl

De Vereniging WEC-Raad formuleert strategisch beleid en stimuleert ondermeer de ambulante onderwijskundige dienstverlening tot een kwalitatief goed verzorgde uitvoering hiervan. De WEC-Raad is het aanspreekpunt voor zaken die clusteroverstijgend zijn en die te maken hebben met onderwijsinhoudelijke en organisatorische zaken met betrekking tot onder meer de uitvoering van de leerlinggebonden financiering (LGF ofwel de "rugzak").

ons hier als sector hard voor maken

Ik herken dit lijstje met verbeterpunten wel. Maar niet ieder ROC moet daar in z'n eentje mee aan de slag gaan. Dat is inefficiënt, veel te duur en levert onvoldoende rendement op. We moeten het gezamenlijk oppakken en het ook breder maken naar andere spelers op dit veld. Een plan van aanpak met duidelijke afspraken, verantwoordelijkheden en probleemeigenaren. Dat werkt.

Voorzitter Raad van Toezicht ROC

CrossOver